

Број/Број: 01/2-05-6/09
Сарајево/Sarajevo, 14. 12. 2009. год.

I z v j e š t a j

o održanom seminaru „Mediji i обавјештајно-sигурносни систем u БиH,,

Zajедничка комисија за надзор над радом OSA БиH у сарадњи са Мисијом OSCE-а у БиH и USAID PSP БиH је организовала семинар „Mediji i обавјештајне службе u БиH,,

Seminar је одржан у вremну од 28 до 29.09.2009. године у хотелу Stela у Neumu.

Cilj seminara је био upoznavanje представника Medija са радом обавјештајно-bezbjednosnog сектора у БиH . Seminar је окупио више од 50 учесника из cijele БиH, а поред чланова Zajедничке комисије за надзор над радом OSA БиH, seminarу су присуствовали представници medijskih кућа, представници обавјештајног и безбједносног сектора у БиH , Мисије OSCE у БиH, NATO те представници неvladinog сектора и професори falulteta.

Ispred Комисије семинару су присуствовали:

1. Mirko Okolić, predsjedavajući
2. Božo Rajić, prvi zamjenik
3. Šemsudin Mehmedovi, drugi zamjenik
4. Božo Ljubić, član
5. Slavko Jovičić, član
6. Zoran Koprivica, član
7. Sadik Bahtić, član
8. Drago Ljubičić, član
9. Sadka Đonko, sekretar
10. Predrag Nikolić, stručni savjetnik

U uvodnom obraćanju Okolić је позdravio prisutne i пожелio им dobrodošlicu у ime Комисије. Zahvalio се је на подршци коју су организацији seminara pružili Мисија OEBS у БиH и PSP USAID у БиH. Podsjetio је да је Комисија већ организовала један семинар са medijima и да је овај семинар наставак napora Комисије на jačanju сарадње са medijima у cilju ostvarivanja што kvalitetnijег nadzora обавјештајно-bezbjednosnog сектора.

Seminar је реализован кроз четри panela на којима су учесници изложили своје ставове о односу medija и обавјештајно-bezbjednosnog sistema у БиH.

Panel br.1 Demokratsko društvo i obavještajno-bezbjednosne službe

Moderator panela broj jedan je bila **prof. dr. Lada Sadiković** sa Fakulteta kriminalističkih nauka u Sarajevu. Ona je u uvodnom izlaganju naglasila važnost definisanja odnosa između slobode medija i obavještajnih službi. Demokratsko društvo definišu pluralizam i sloboda izražavanja kao neophodni uslovi razvoja demokratskog društva. Ona je pozvala učesnike panela da razmotre odnose medija i obavještajnih službi i razmotre u kojoj je mjeri BiH demokratsko društvo.

Nakon njenog izlaganja učesnicima se obratio **prof. Mirsad Abazović** sa Fakulteta kriminalističkih nauka. On je govorio na temu rada savremenih obavještajnih službi i odnosa medija prema njima. U svom izlaganju definisao je sigurnost kao sistemsku djelatnost države, a obavještajne službe kao službe države, a ne djelove bilo kojeg partikulariteta unutar države.

Istakao je da organizacija obavještajnih službi ne smije biti talac domaćih i međunarodnih organizacija. Takođe je naglasio da robinzonizam nije dozvoljen u radu ovakvih službi.

Savremene službe usmjeravaju pažnju države na moguće pojave i tendencije u sferi unutrašnjih konfliktata, nasilne promjene granica, unutrašnjeg poretka, trgovine naoružanja, narkotika i tome slično.

Po pitanju definisanja prijetnji rekao je da postoji sukob modernista i tradicionalista vezano za definisanje prijetnji za nacionalnu sigurnost.

Konvencionalne pretnje je okarakterisao kao državne a nekonvencionalne kao nedržavne.

Odgovoriti na ove prijetnje može se samo neprestanom analizom prijetnji, tendiranjem ka regionalnoj i kolektivnoj sigurnosti te analizom prijetnji po ustavni poredak.

Kao još jedan bitan faktor koji utiče na rad službi naglasio je eksploziju informacija u savremeno doba. Zaključio je da problemi strateškog, operativnog, taktičkog i tehničkog nivoa predstavljaju veliki izazov za rad savremenih obavještajnih službi.

Još jedan od izazova po njemu je u raznolikosti izvora informacija i broju jezika koji se koriste, te je apostrofirao da se u pojedinim službama jedva govori i jedan jezik.

Kao bitan faktor naveo je tehničke mogućnosti koje omogućavaju brz protok velikog broja informacija. Govoreći o odnosu tajnih i javnih podataka rekao je da je preko 80 % podataka koji službe koriste za rad dolaze iz otvorenih izvora, a svega 20 % iz tajnih izvora.

Autoritet obavještajnih službi se mora zasnivati na autoritetu, a politički problemi i odnosi pojedinih političkih grupa nisu predmet rada službi, osim ako ne ugrožavaju bezbjednost države i građana.

Krajnji cilj djelovanja i strategija rada obavještajnih službi je zasnovan na zaštita ustavnog poretka, države i njenih građana. One moraju biti pravične, nepristrasne i ne smiju kršiti zakone te trebaju pružati pomoć i građanima i zajednici u rješavanju problema, ali iz svojih nadležnosti, rekao je Abazović.

Njeni pripadnici moraju biti odgovorni za ono što rade i kažu te odgovorno koristiti sredstva koja im se stave na raspolaganje. Obavještajni sud ne smije se kreirati prema željama donosioca odluka i ne smiju se niti izmišljati niti minimizirati prijetnje.

Naglasio je da je osnovni preduslov uspješnog rada savremenih službi permanentna edukacija njenih pripadnika.

Po pitanju odnosa medija prema službi naglasio je važnost medija u profilisanju javnosti i njihovog stava prema službama ali i pitanjima iz oblasti bezbjednosti, a kao važan faktor profesionalnog odnosa medija prema radu naveo je njihovu stalnu edukaciju.

Mediji bi trebali da izbjegavaju mišljenja samozvanih i drugih kvazieksperata, a naročito senzacionalizam te jednostrano opredjeljivanje na „naš“, i „njihov“. Naglasio da kao obavezno za uspješan rad medija, je uvažavati mišljenja stručnjaka, istraživačko novinarstvo i proizvodnju i profiliranje sigurnosne kulture.

Jenet Redferm iz Misije OEBS u BiH govorila je na temu „Mediji čuvari obavještajnog društva,“. Ona se predstavila kao amerikanka koja voli da kritikuje sve u svojoj vladi jer je to njeno pravo, ali je naglasila da to pravo isto tako nosi i odgovornost.

Kredibilnost je uslov za uspjeh u radu bilo da radite u međunarodnoj organizaciji da ste političar ili novinar i zato je zamolila sve da razmisle odakle dolazi kredibilitet u poslu koji obavljaju.

Pitala je da li se kredibilnost zasniva na narodu koji glasa, na izvorima, na ljudima koji čitaju i gledaju TV programe. Takođe se pitala koliko kredibilitet znači ako je narod nezainteresovan za određenu oblast.

Ja bih na naslov mog izlaganja dodala „Mediji i službenici kao zaštitnici demokratije,“, rekla je Redferm. Dodala je da mediji i državni službenici zajedno moraju čuvati demokratsko društvo. Govoreći o novinarima rekla je da oni moraju imati slobodu djelovanja, pristup informacijama, ljudima, ali isto tako ljudi moraju imati i ograničenja. Isto se odnosi i na službenike. Da bi ostali kredibilni moraju djelovati u skladu sa zakonom.

Istakla je da je upoznata sa činjenicom da novinari imaju mala primanja koja ih ograničavaju u njihovom radu.

Takođe je naglasila da nemaju adekvatnu pravnu podršku koja bi ih zaštitila, a ni priliku da se usavršavaju. Internet nije dovoljan, a uz to daje previše informacija na osnovu kojih se teško donosi odluka. Ponekad nisu samo medijske kuće koje vam otežavaju rad već i vladini službenici koji vam uskraćuju informacije.

Obrazovanje je ipak ključno za uspješan rad i ispunjavanje obaveze čuvara demokratije zaključila je Redferm.

Jedan od ključeva demokratije je postavljanje pitanja, a za to je potrebno obrazovanje i informacija. Zamolila je predstavnike medija da obrazuju stanovništvo šta su područja rada ove Komisije, šta radi OSA, ili o pitanjima od značaja kao što su; kako može OSA BiH raditi, ako je njen budžet na nivou neke osnovne škole.

Pozvala je sve novinare da iskoriste prilike kao što je ovaj seminar da nauče što više o onome što pišu i na taj način što objektivnije informišu građane. Naglasila je da će Misija OSCE-a nastaviti da ulaže u obrazovanje o pitanjima iz oblasti bezbjednosti i pružiti priliku medijima da nauče da pitaju jer su pitanja neophodna.

Prof. Lada Sadiković je konstatala da se iz njene diskusije može zaključiti da je poziv na istraživačko novinarstvo, koje očigledno nedostaje u BiH.

Na temu demokratskog nadzora obavještajno-bezbjednosnih službi govorio je **Mirko Okolić, predsjedavajući Zajedničke komisije za nadzor nad radom OSA BiH.**

On je u svom izlaganju naglasio da je Komisija svjesna uloge i važnosti medija i nadovezujući se na izlaganje Jenet Redferm dodao da su mediji ne samo čuvari demokratskog društva nego i oči i uši građana i da je bez njihovog aktivnog učešća nemoguć efikasan demokratski nadzor.

U nastavku svog izlaganja dao je kratak osvrt na historijat nastanka, organizaciju i nadležnosti Komisije. Takođe je naglasio važnost saradnje sa ostalim elementima demokratskog nadzora među kojima je istakao ulogu medija.

Među aktuelnim aktivnostima Komisije naglasio je kontinuirane posjete organizacionim jedinicama OSA BiH, ali i drugim institucijama koje su u njenoj nadležnosti u vezi sa primjenom Zakona o zaštiti tajnih podataka te rad na izradi Zakona o parlamentarnom nadzoru. Takođe je rekao da je komisija identifikovala potrebu edukacije građana na pitanjima iz domena njenog rada te je u tu svrhu organizovala više seminara i radionicama, među koje spada i seminar u Neumu.

Istakao je da je Komisija do sada ostvarila veliki napredak u parlamentarnom nadzoru, ali da suočavala sa određenim problemima. Naveo primjer nedostavljanja izvještaja nadležnih institucija, kašnjenje Godišnje platforme obavještajno-sigurnosne politike i problem rada na žalbama na proces sigurnosnih provjera.

Na kraju svog izlaganja rekao je da Komisija nastoji unaprijediti svoj rad zasnovan na zakonskim rješenjima i najboljim praksama na osnovu koje će efikasan nadzor rada nad OSABiH moći da vrši ne samo ova Komisija, nego i komisije posle nje.

U toku **diskusija Zoran Koprivica** je uputio pitanje izlagačima vezano za nezavisnost i zloupotrebu medija u izvještavanju o radu obavještajno-bezbjednosnog sistema,

Takođe je postavio pitanje koliko je OSA BiH savremena obavještajna služba.

Dušan Zoler se predstavio kao bivši obavještajni oficir sa više od 20 godina rada u tim službama i istakao da se u pripremi ovog seminara nastojalo stvoriti forum na kome će se razmjenjivati ideje. Takođe je napomenuo da obavještajna zajednica i mediji u svom radu koriste otvorene izvore. Istakao je i sumnjičavost među grupama jednih prema drugima i pozvo na fer i korektan međusobni odnos.

Slavko Jovičić se osvrnuo na bivše suprostavljene obavještajne službe i naglasio da je reforma obavještajne zajednice u BiH jedna od najuspješnijih

Direktor TV Kiseljak Zvonimir Ribičić, je rekao da u demokratskom društvu bez obzira što službe imaju ograničenja u transparentnosti, određene vrste informacija moraju se obezbjediti i građanima. Na taj način bi se jačalo i povjerenje u rad službi.

Prof. Abazović Mirsad se osvrnuo na diskusiju rekavši „ukoliko se svađaju prošlost i sadašnjost strada budućnost,. Izrazio je slaganje sa Jovičićem rekavši da u cjelokupnim društveno-političkim odnosima reforma obavještajne službe BiH se može smatrati uspjehom. Govoreći o znanju rekao je da neznanje nije problem ali je problem neznanje u akciji. Zaključio je sa potrebom subspecijalizacije novinara u vezi sa sigurnosnim pitanjima.

Prof. Lada Sadiković je rekla da kada se govori o ljudskim pravima praksa pokazuje da su čak i presude suda za ljudska prava u Strazburu najčešće bile u korist države.

BiH je potpisnica mnogih ugovora o ljudskim pravima i iako nije sve u praksi savršeno postoji rješenje za bolju budućnost a ono je u apsolutno preciznoj primjeni zakona.

Prof. Ramo Masleša dekan Fakulteta kriminalističke nauke u Sarajevu naglasio je političko ekonomske aspekte funkcioniranje BiH kao države.

Takođe je rekao da demokratiju ništa ne može uništiti kao u pretjerivanje u demokratiji.

Reformu OSA BiH ocijenio je kao uspješnu , ali je postavio pitanje njene uloge u društveno-političkom sistemu i modaliteta nadzora unutar društveno-političkog okvira.

Naveo je nekoliko pitanja vezano za rad službi naglasivši da je posebno iznenađujuće nedostavljanje platforme obavještajno-bezbjednosne politike. Iz toga se postavlja i pitanje kako uopšte funkcionise služba i na osnovu čega razvija svoje taktičke i operativne planove.

U obavještajnom ciklusu svake države politika i njeni činioци imaju važnu ulogu, pitanje odnosa politike i službe u BiH, je jedno od najznačajnijih.

Takođe je naglasio potrebu razvijanja nove obavještajne kulture koja bi uključivala i razvijanje novog odnosa prema medijima.

Panel br. 2 Mediji o radu sigurnosnih institucija u BiH

U drugom panelu predstavnici medija imali su priliku da iznesu svoje mišljenje o radu obavještajno-bezbjednosnog sistema u BiH. Moderator drugog panela bio je **Enes Zukanović iz Centra za sigurnosna i strateška istraživanja**.

Predstavница **BHRT-a Jasmina Demirović**, se zahvalila organizatorima seminarima istakavši da novinari nemaju čestu priliku da se edukuju o ovim temama.

Složila se sa prethodnim izlagačima da se mediji moraju educirati, ali je istakla da redakcije zbog nedostatka finansijskih sredstava i kadra nisu u mogućnosti vršiti edukaciju u praksi.

Po pitanju odnosa sa obavještajno-bezbjednosnim sistemom rekla je da odnos nije savršen i da čak i kada se radi o agencijam koje imaju potparole čekanje informacija traje predugo. Navela je primjer Vuka Heraka kada se nije mogla dobiti informacija o hapšenju imenovanog od strane BiH institucija već je dobivena od MUP-a Hrvatske.

Naglasila je da nema dovoljno razumjevanja prema novinarima i da je ovakav seminar dobra osnova za uspostavljanje boljih mehanizama komunikacije.

Almir Terzić novinar Oslobođenja izrazio je nadanje da će seminar dati impute za kvalitetnij rad u buduće. Istakao je da mediji imaju specifičnu ulogu u mnogim društvenim segmentima, a pogotovo u radu obavještajno-bezbjednosnih službi.

Konstatovao je da se ukupno stanje u obavještajno-bezbjednosnim strukturama u BiH ne može ocijeniti zadovoljavajućim. Naglasio je da u buduće treba ostvariti bolju saradnju između medija i sektora bezbjednosti.

Kao primjer moguće saradnje naveo je oblast uništavanja neeksplozivnih ubojnih sredstava.

Tačno je da je odgovornost na medijima i da oni treba da objavljuju istinite informacije, ali je osnovno izbaciti politiku iz OSA iz SIPA iz OS BiH rekao je Terzić.

Terzić je zaključio sa konstatacijom da bi mediji objektivno izvještavali o radu obavještajno-bezbjednosnog sektora treba im osigurati uslove za rad.

Novinarka **TV HAJAT Elma Kazagić** prikazala je prilog koji je uradila sa predstavnicima specijalne jedinice SIPA. Naglasila je da u jedinicama postoje profesionalni kadrovi koji predstavljaju državu kako tgreba.

Naglasila je da ovakvi prilozi o OSA BiH ne postoje kao i da su joj loša iskustva u odnosu sa OSA. Informacije vezane za OSA BiH, vrlo su šturo i limitirane.

Postavila je pitanje tko iz OSA BiH gradi odnose sa medijima. Naglasila je da i rečenica „istraga je u toku„ ili „ne možemo komentirati„ je dovoljna informacija, ali nema ni toga, rekla je Kazagić. Dodala je da bi i takve informacije spriječile novinare da špekuliraju u njihovom nedostatku.

Navela je primjer gdje agencije u svijetu organiziraju i dane otvorenih vrata gdje se novinari upoznavaju sa radom.

Direktor Zvonimir Ribičić HRT Kiseljak se složio sa prethodim izaganjima svojih kolega.

Rekao je da mediji nemaju uvid u rad OSA BiH zbog tajnosti njenog rada, ali to ne bi trebao biti izgovor da se ne zna šta ona radi.

Priznao je da i mediji često u nedostatku pravih informacija plasiraju dezinformacije koje su loše za mentalno zdravlje građana.

Takođe takve izjave dovode u dilemu predstavnike medija. On je zaključio da su mediji ipak neko kome građani BiH vjeruju te je to i razlog zašto bi trebao biti bolji odnos medija i obavještajno-sigurnosnog sistema.

Ispored **FENA** govorio je novinar **Muamer Selimbegović** koji ocijenio da mediji nisu edukovani i profesionalni. Rekao je da mediji prvenstveno treba da budu profesionlni. Istakao je da svako svoju reformu hvali kao najuspješnijom što na neki način dovodi u dilemu novinare. Govoreći o OSA BiH postavio je pitanje kolegma da li su ikad dobili saopštenje, Press konferenciju ili nešto slično. Kao pozitivan primjer naveo je SIPA koja je profilisala svoj PRESS centar.

Na OSA BiH je da kreira sopstveni pristup prema medijima i na taj način izbjegne špekulacije tipa presretanja telekomunikacija i slično.

Rekao je je da se ne sjeća da je od OSA BiH dobio bilo kakvo obavještenje vezano za njihove aktivnosti. Ako je bilo informacija one su stizale posredno.

Zaključio je da se treba poraditi na obavještajno-sigurnosnoj kulturi medija i ovaj seminar je dobar primjer.

Dragana Knežević iz RTRS-a ukazala je na loša iskustva u odnosima sa OSA BiH imajući u vidu da sve informacije koje i dobiju o radu agencije dolaze od članova Komisije.

Nepostojanje informacija otvara prostor za špekulacije te su novinari automatski dežurni krivci. Govoreći o entitetskim i kanonalnim MUP-ovima naglasila je korektan odnos, a istakla je i korektan odnos sa SIPA-om.

Na kraju je preporučila da je potrebno da se poboljša komunikacija sa OSA BiH.

Član Komisije Božo Ljubić je rekao da se može govoriti ili zalagati za bilo što, ali se ne može bez politike. Vezano za izjavu direktra HRT Kiseljak da politiku treba izbaciti iz medija, OSA i SIPA-e, rekao je da je to u redu, ali da treba izbaciti i OSA BiH iz medija.

Zaključio je da se bez politike ne može i da se i direktor CIA imenuje od strane Predsjednika SAD. Zato treba uključiti javnost u koja će svojim stalnim prisustvom uticati na zakonitost rada.

Zoran Vukadinović rekao je da novinari nisu predmet posmatranja i rada OSA BiH.

Član Komisije Božo Rajić je rekao da je seminar shvatio kao tripartitni pokušaj rješavanja pitanja između agencije komisije i medija u cilju objektivnog informisanja javnosti.

Istakao je da je dužnost svih da traže modele pomoću kojih bi se prevazišli problemi u komunikaciji medija i službi.

Govoreći o crno bijeloj medijskoj slici rekao je da bi se sa malo više rafiniranosti moglo pobjeći od takve uloge. Prezentaciju Jenet Redfern ocijenio je apstraktnom iz ugla američkog društva koje je daleko od nas ali se slozio sa njom u smislu traženja boljih rješenja.

Rekao je da Komisija treba pokrenuti inicijativu za uspostavljanjem tijela za odnose sa medijima u OSA BiH. Na izlaganje Almira Terzića o prisluškivanjima rekao je da se ništa manje od njega ne boji prisluškivanja, ali da je uvjeren na osnovu provjera u agenciji da su praćenja na osnovu valjanih sudskih naloga.

Uputio je apel novinarima da ne budu selektivni nego da daju istu priliku svima da jednako budu zastupljeni u novinama. Zaključio je da je najveća podjela u BiH ideološka podjela, a mediji u BiH su ideološki najviše podjeljeni. Pogotovo je prisutan lijevi diskurs koji u BiH počinje iritirati.

Željka Kojundžić iz SIPA predstavila je rad Ureda za odnose sa medijima SIPA BiH.

Predstavila je organizaciju i način rada Ureda te je istakla da postoji pravilnik za rad ureda. Ukazala na špekulacije koje mediji u nedostatku informacija pišu na temu rada SIPA. Dala je i praktične primjere u kojima novinari traže informaciju od agencije nakon sto su već napisali članak. Pozvala je medije da pisu objektivno i profesionalno, jer je to obaveza prema građanima BiH.

Dušan Zoller predložio je da se organizira jedn kurs za novinare nakon koga bi dobili certifikat i bili kvalifikovani za rad na pitanjima iz oblasti bezbjednosti

Panel broj 3 Obavještajno-sigurnosni sektor o medijima

U okviru panela broj tri predstavnici obavještajno-sigurnosnog sektora dobili su priliku da govore o ulozi medija i njihovom odnosu prema obavještajno-bezbjednosnom sistemu.

Moderator panela bio je **Denis Hadžović iz Centra za sigurnosne studije** iz Sarajeva.

Prethodne siskusije ocijenio je kao kritičke i korisne, u smislu iznalaženja najboljih rješenja za jačanje saradnje i uspostavljanju boljih odnosa u ovoj oblasti.

Savjetnik zamjenika ministra sigurnosti **Božo Antunović** govorio je o odnosu Ministarstva sigurnosti BiH i medija. Kroz izlaganje se osvrnuo na značaj medija u smislu obezbjeđivanja kvalitetnih informacija kako građanima tako i OSA BiH. O radu OSA BiH rekao je da nije problem ako agencija tajno prikuplja podatke ukoliko ona to radi u skladu sa zakonom.

Naglasio je problem nadzora koji je po njegovoj ocijeni kod nas još uvijek u začecu te da je dobro da se o tome razgovara.

U svijetlu demokratskog nadzora istakao je da je nemoguće očekivati direktnu saradnju medija i agencije, ali da bi trebalo posrednim putem omogućiti pristup informacijama.

Istakao je da izvršni nadzor i parlamentarni nadzor su mogući izvor informisanja.

Naveo je i primjer nadzora posebnih radnji koji vrše sudovi.

Konstatovao je da mediji i putem njih građani imaju pravo na informaciju, ali da one moraju biti valjane i dolaziti iz relevantnih institucija. Prilikom informisanja treba voditi računa o istinitosti i relevantnosti. Zaključio je da treba jačati povjerenje između medija i sektora sigurnosti.

Zoran Vukadinović iz OSA BiH govorio je o značaju reforme obavještajno-sigurnosnog sektora u tranzicijskim zemljama u koje spada i BiH. Rekao je da su stvorene nove službe kojima su precizno definisani zadaci, najvažniji su zaštita ustavnog poretka. Istakao je da su razvijeni i demokratski mehanizmi kontrole među koje spadaju i mediji. Demokratski zahtjevi nemaju alternativu jer sprečavaju zloupotrebu i povredu ljudskih prava.

Obavještajni sektor mora prihvatiti nadzor, a građani sektor kao element u njihovoj službi a ne kao nekoga ko radi protiv njihovih interesa.

Naglasio je i nužnost razlikovanja rada službi i odnosa prema medijima u demokratskim i totalitarnim režimima. U demokratskim društvima mediji su dobrodošli u radu službi.

Njihova uloga je aktivna i svakodnevna i po njegovoj ocijeni daje pozitivne rezultate. Mediji treba da demistifikuju rad obavještajnog sektora.

U kontekstu medija i informisanja javnosti zaključio je da je javnost BiH dobro informisana o dešavanjima u ovoj oblasti. Kao njegov lični utisak je naveo da javnost ima dosta dobar uvid u rad obavještajno-sigurnosnog sektora.

Na kraju se složio da mediji imaju pravo, kada se govori o ne tako čestom pojavljivanju predstavnika OSA u javnost, ali je to obrazložio specifičnošću rada.

Nedostatak komunikacije je ocijenio kao problem a koji se može prevazići.

Željka Kojundžija iz SIPA kao primjer manipulacije medija navela je konkurs SIPA za interfejs centar o kome su mediji neobjektivno pisali. Iako je upućen demant njegova snaga nije jaka kao informacija koja je već otišla u javnost. Navela je primjer instrukcije kojom je SIPA pokušala da uredi odnose sa javnošću kojom se propisuje da odnose održava direktor, potparol ili za to ovlaštena osoba.

Informiranje medija i javnosti jedan je od prioriteta u radu SIPA-e, rekla je Kojundžija.

U radu sa medijima navela je pisane i govorne tehnike kao što su najave, saopštenja, odgovori na upite i mejlove, telefonski razgovori, konferencije i posebni događaji.

Istakla je da joj je cilj istinita i kredibilna informacija. Takođe je rekla da vodi računa o dostavljanju informacija blagovremeno.

Kao gorući problem u komunikaciji navela je tajne informacije naglasivši da je sigurnost pripadnika SIPA i interes istrage neprikosnoven. Nažalost pojedine institucije otkrivaju te informacije, a mediji ih prenose i time ugrožavaju istragu.

Na kraju je još jednom pozvala na objektivnost u pisanju i razumijevanje u radu obavještajno-sigurnosnog sektora.

Denis Hadžović je zaključio da se iz navedenih izlaganja može zaključiti da je OSA zadovoljna sa odnosom sa medijima, a SIPA ima prilično izgrađen odnos sa medijima.

Okolić je ocijenio da pojedine diskusije govore o nedovoljnom poznavanju strukture OSA BiH i da ona za razliku od drugih, nije javna. Takođe je naglasio da OSA nije policijsko tijelo i ne može davati podatke jer ih daje policijskim strukturama te to treba imati u vidu prilikom uspostavljanja kontakata.

Almir Terzić je rekao da se može zaključiti da mediji imaju više informacija nego obavještajno-sigurnosna agencija jer nema informacije o saradnji agencija i službi. Nije mu poznat statistički podatak o rezultatima rada i koliko koriste medije kao izvor informacija. Po pitanju saradnje sa sudom i tužilaštvom rekao je da mediji uvijek uzimaju informacije sa više podataka pa i onda kad to otkriva identite osumnjičenih. To pitanje trebaju riješiti agencije međusobno.

Johanes Vierek iz OHR je rekao da je evidentna frustracija medija, ali da treba imati u vidu i odgovornost u korektnom pisanju i specifičnost rada agencija kao što je OSA.

Oni koji misle da će obavještajci biti na TV biće razočarani, jer je njihov rad tajan, ali je izrazio uvjerenje da bi OSA BiH imala koristi od razvoja strategije za odnose sa medijima.

Imajući u vidu da je OSA pod kontrolom Vijeća ministara BiH, možda se njemu trebalo obratiti u nedostatku informacija i neke od frustracija medija bi trebalo uputiti toj adresi, rekao je Johanes Vierek. Na kraju je rekao da je dobar primjer poruke koju je Komisija dala o ilegalnom prisluškivanju u smislu da ga možda ima, ali ne dolazi od OSA BiH.

Prof. **Ramo Masleša** je rekao da je frustracija preteška riječ u odnosu medija i agencija.

Kao pozitivan primjer agencija za provedbu zakona naveo je Slovensku obavještajnu službu i Bezbjednosno informativnu agenciju Srbije koje imaju svoje web stranice i uspostavili su kvalitetne odnose sa medijima.

Za medije je naglasio da treba da znaju više o propisima koji regulišu rad obavještajno-sigurnosnog sektora kao preduslova njihovog uspješnog rada.

Almir Terzić je rekao da ni on ni njegove kolege nemaju frustracija u odnosu na rad agencija, ali da se moraju baviti njihovim radom i kao primjer naveo da se protiv pojedinih vode krivični procesi.

Panel br. 4 Uloga međunarodne zajednice u radu obavještajno-bezbjedosnih struktura u BiH

Četvrti panel predstavio je ulogu međunarodne zajednice u radu obavještajno-sigurnosnog sektora u BiH. Moderator panela bio je **Nedim Hogić iz PSP USAID** projekta u BiH.

Dušan Zoller iz Misije OEBS u BiH je govorio o ulozi Misije OSCE-a u radu obavještajno-sigurnosne institucije. Reкао je da je BiH potpisnica mnogih međunarodnih sporazuma koji regulišu rad obavještajno-sigurnosnog sektora, kao i Kodeks ponašanja čiji je potpisnik i BiH. Istakao je da Parlamentarna sekcija Misije OSCE-a saraduje sa Zajedničkom komisijom za nadzor nad radom OSA BiH i Zajedničkom komisijom za odbranu i sigurnost Parlamentarne skupštine BiH.

Naglasio je da su putovanja u inostranstvo često kritikovana od strane medija, ali ako je ova Komisija u pitanju svaka posjeta je itekako korisna i iskorištena na najbolji mogući način.

On je rekao da je njegova lična obzervacija da su mnogi ljubomorni kada vide šta je postigla ova Komisija. Priznanja dolaze i iz inostranstva i ne želeći imenovati komisije, posebno naglasio da mnogi smatraju da je parlamentarni nadzor ovog sektora u BiH i rad ove Komisije daleko bolji nego u drugim zemljama.

Takođe je naglasio i važnost rada Ureda Komisije i ukazao na pomoć koju je Misija OSCE-a pružila u oporemanju i njegovom radu.

Po pitanju medija rekao je da se ne može izbjeći da obavještajne službe dolaze u sukob sa medijima zbog neobjavlivanja tajnih informacija, a koje nekad procure u javnost. Misija OSCE-a aktivno radi sa Komisijom na uspostavljanju foruma za dijalog i prevazilaženju takvih problema.

Takođe je istakao da postoje određeni limiti i oni se moraju poštovati, a pogotovo kada se radi o članovima Komisije koji ne mogu javno govoriti o svim njihovim saznanjima o agenciji jer ih na to obavezuje zakon.

Svoje izlaganje je zaključio sa konstatacijom da je mandat ove Komisije da vrši nadzor nad zakonitošću rada OSABiH, a opredjeljenje OSCE-a da joj pomogne u tome.

Politički savjetnik u NATO štabu Sarajevo, **Kenenth Lindsay** je govorio o NATO i njegovoj ulozi u radu obavještajno-sigurnosnog sistema u BiH.

Rekao je da saradnja NATO i BiH traje dugo i mijenjao je svoje oblike ali opredjeljenje BiH prema NATO datira još od 2001. godine. To je naglašeno i u Zakonu o odbrani BiH, a iskazano je i kroz napore koje je BiH uložila u reformi odbrane.

Kao članica PFP programa BiH je prošla nekoliko faza i trenutno se nalazi pred posljednom fazom MAP ili Akcijskim planom za članstvo. Istakao važnost potpisivanja Sigurnosnog sporazuma između NATO i BiH na osnovu kojg je moguće razmjenjivati povjerljive informacije. Takođe je govorio u aktivnoj ulozi NATO u kreiranju više zakona iz oblasti obavještajnog i sigurnosnog sektora. Naglasio je da NATO kontinuirano organizuje studijske posjete i seminare poput ovoga.

Između ostalih aktivnosti kojima NATO doprinosi radu obavještajno-sigurnosnog sektora u BiH naveo je i doprinos uništavanju neeksplozivnih ubojnih sredstava kao i rješavanje problema viška municije.

Prisunte je podsjetio da je BiH osnovala NATO koordinacijski tim koji radi na oblastima usmjerenim ka bržem ulasku BiH u NATO.

Govoreći o mogućnosti ulaska BiH u NATO naveo je da su Hrvatska i Albanija provele po 10 godina u MAP-u pripremajući se za ulazak u NATO.

Predstavnik **EUPM-a Bojd Mekkekni** rekao je da je u prethodnim izlaganjima vidio da svi volimo da kritikujemo ali ne volimo da primamo kritike.

Konstatovao je da je činjenica do nismo od početka 2000. imali zajedničke policijske agencije, ali su se onda formirale, SIPA, Služba za strance, Granična policija BiH, i počele da rade.

Rekao je da Granična policija u poređenju sa ostalima institucijama najbolje funkcioniše ali a za rezultate u radu, treba vremena.

Osvrnuvši se na jučerašnju diskusiju rekao je da je potrebna komunikacija. Uzimajući prošlost, sadašnjost i budućnost teško je odrediti kraj priče o EUPM. Reкао je da su oni ovdje dok mi to želimo. EUPM je trebao završiti mandat u decembru 2009, ali je došao zahtjev za nastavkom u 2010 i 2011. godini. Zvaničnici iz Brisela dolaze u posjetu BiH i vode razgovore sa policijskim agencijama i međunarodnim organizacijama te donose zaključke o nastavku misije EUPM.

Naglasio je da EUPM nikad nije imao izvršni mandat. Došli smo pod okriljem UN-a i IPTF-a i mnogi su imali pogrešno mišljenje da ćemo u saradnjisa OHR-om imati veću ovlast.

Naše opredjeljnje je stvaranje partnerskog odnosa kroz koji trebamo definisati šta treba uraditi, rekao je Bojd. Jedna od oblasti koju smo pokušali da regulišemo sa BiH vlastima je stvaranje vlastite strategije u oblasti borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala. Takođe je rekao je da će EUPM nastaviti da radi sa sudovima, tužilaštvima, zatvorskim jedinicama i da za sada imaju 4 regionalna centra koja su vrlo aktivna u tom smislu; Sarajevo, Mostar, Tuzla, Banja Luka. Za medije je rekao da treba da informišu javnost, ali na objektivan način. Zaključio je da će zajedno sa ostalim međunarodnim faktorima nastaviti na jačanju agencija za sprovođenje zakona u cilju borbe protiv organizovanog kriminala.

Prof. Ramo Masleša se osvrnuo na izlaganje predstavnika EUPM-a rekavši da je on iznio dosta činjenica i da bi možda trebalo u budućnosti organizirati posebno savjetovanje na temu: „policija i tužilaštvo“. Takođe je rekao da možemo imati savršene zakona, ali je to mrtvo slovo na papiri ukoliko nemamo odgovarajuće kadrove koji će to sprovesti.

Pri tome je naveo primjer studiju korupcije policije u BiH i studiju od 1200 mladih ispitanika od kojih je u predeliktnoj fazi njih 80 posto. Reкао je da domaćim policijskim agencijama treba dati šansu u smislu opremljenosti kao i druge policije u regionu.

Muamer Selimbegović je sumirajući svoje utiske o skupu rekao da su službe i mediji na istom zadatku, ali možda sa različitih aspekata. Izrazio je zadovoljstvo što je taj stav i preovladao Seminarom te je izrazio mišljenje da je dijalog ključ za prevazilaženje svih problema.

Seminar je ocijenjen pozitivno i od ostalih učesnika uz nadu da će se ovakvi skupovi nastaviti i u buduće. Zaključeno je da će Ured sekretara Komisije u saradnji sa Komisijom uraditi zaključke i pratiti njihovu realizaciju.

Komisija je donijela sljedeće

ZAKLJUČKE

1. Mediji nemaju prilike da se obrazuju iz oblasti rada obavještajno-sigurnosnih službi. S tim u vezi potrebno je razmotriti mogućnost organizovanja kursa za novinare u organizaciji OSA i Zajedničke komisije za nadzor nad radom OSABiH BiH.

2. Sigurnosne službe i OSABiH zbog specifičnosti svog rada u interesu državne sigurnosti, interesa istrage i sigurnosti zaposlenih, određene informacije drže tajnim. Predstavnici medija treba da vode računa o objavljivanju informacija čijim bi se otkrivanjem ozbiljno ugrozila tajnost.
3. Odnosi OSA BiH i medija nisu na zadovoljavajućem nivou. Potrebno je da OSA BiH razmotri mogućnost uspostave kancelarije za odnose s javnošću putem koje će se održavati kontakti sa medijima.
4. Obavještajno-sigurnosni sistem mora biti depolitiziran deideologiziran i izvan uticaja politike.
5. Zaštita ljudskih prava u odnosu na rad obavještajno-sigurnosnih službi je dosljedna i precizna primjena zakona koji regulišu ovu oblast.
6. Mediji treba da profilišu novinare koji bi se više bavili pitanjima iz obavještajno-sigurnosnog sektora.
7. U nedostatku pravih i blagovremenih informacija u medijima su česte pojave špekulacija na temu rada obavještajno-bezbjednosnog sektora. U cilju izbjegavanja špekulacija i profesionalnijeg i objektivnijeg rada, mediji treba da više koriste izvore iz relevantnih državnih institucija i eksperte koji su obrazovani za ovu oblast. Institucije iz oblasti obavještajnog i sigurnosnog sektora treba da uspostave bolju komunikaciju sa medijima kako bi informacije u medijima o njihovom radu bile objektivne i tačne.
8. Mediji nisu predmet rada OSA BiH, ali su koristan izvor informacija i u interesu je OSA BiH da taj izvor bude što kredibilniji i profesionalniji.
9. Mediji i OSA BiH nalaze se na istom zadatku, ali u različitim ulogama i jedni i drugi rade u interesu BiH njenih građana.

Na kraju Seminara **Mirko Okolić** se zahvalio učesnicima izražavajući svoje uvjerenje da je ovo samo početak dobre saradnje između Komisije i medija u nadzoru nad obavještajno-bezbjednosnim sektorom u BiH i da će se ona nastaviti i u buduće.

Predsjedavajući Komisije

mr Mirko Okolić

Dostavljeno:

- naslovu
- a/a